Ч. 99 (11.067). Львів, субота 7. травня 1927. Poczłowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українізація далі кульгає.

I.

Львів, 7. травня 1927.

Минулого року в червні місяці появилися були відомі тези КП(б)У. про підсумки українізації. В них теперішня диктаторка України, тобто КП(б)У зясувала майже до подробиць своє розуміння українізації, обгрунтувала теоретично її доцільність зі свого вузкопартійного становища та намітила практичний плян її проваджения на будуче. В тих тезах, які ми своєчасно обговорювали, партія розправлялася з російським та українським шовінізмами, які мали унагляднити себе в процесі переводження українізації, і що найважніше осудила дуже гостро репрезентантів чисто культурної української течії серед українських членів КП(б)У. (Хвильовий і тов.) за те, що вони висунули в літературі клич орієнтації на т. зв. психольогічну Европу. Одночасно в тихже тезах підкреслювалося великі успіхи українізації на всіх ділянках радянського державного і культурного будівництва.

По упливі несповна року, то є в половині квітня цього року, застановлявся центральний комітет комуністичної партії більшовиків України знов над підсумками українізації і приняв у тій справі обширні резолюції, опубліковані в харківських урядових і партійних органах з дня 19. квітня.

Щож ми довідуємося з тих підсумків? Богато не довідуємося, але про дещо всеж таки набираємо поняття не так з прямої мови резолюцій як радше споміж їх стрічок. Перш за все впадає в них у вічі якесь недоговорювання. Загальний тон резолюцій такий, що українізація в порівнанні з розмахом її попереднього року заломилася. Чому? Правдивих причин цього явища в резолюціях не вичитаєте. Бож подавати за причину кульгикання українізації зновже русотяпство чи пак російський шовінізм, з яким нібито так завзято всі державні та партійні органи боролися, виглядає що найменше примітивно. А його резолюції подають! Неменше примітивно-наївно виглядає також те, коли між перешкодами українізації стрічаємо названим і український шовінізм. Та невже можна собі подумати й уявити такий український шовінізм, що поборював би українізацію? — Для комуністів, видно й це можливе!

Причиною застою в українізації, який стверджує сама екзекутива КП(б)У, є що іншого. Треба її шукати в тому критому повороті політики харківського уряду в напрямі якнайвірнопідданішого вислугування Москві, що зазначився на всіх ділянках праці того уряду протягом цілого минулого року і що найшов своє яскраве унагляднення у недавно обговорених нами трансформаціях у нутрі тогож уряду, що сталися з наказу Москви і ще перед всеукраїнським зїздом рад. На політичному горизонті радянської України появилися такі кермуючі життям постаті, що додали всім московським, що так скажемо, русотяпським елементам відваги саботувати українізацію. Додали їм відваги просто тому, що в тих постатях відкрили російські шовіністичні елементи співзвучні собі і духово найближчі елементи, при яких можна саботувати. В минулорічних тезах бачили ми досить богато цифр, що могли наглядно доказувати успіхи українізації. В теперішніх резолюціях ніяких цифрових даних нема. Але зате є наглядне і капітальне ствердження:

„ЦК КП(б)У стверджує, що за винятком шкіл соцвихову (тобто нар. шкіл) та деяких відділів політосвітроботи, де робота в справі українізації досягла значних успіхів, хоч і потрібує дальшого уточнення і поглиблення, в інших галузях роботи процес українізації далекий від завершення і потребує безупинної уваги та волі до його переведення з боку партійних організацій". А далі ЦК „констатує факт деякого зниження книжної продукції українською мовою"

Думаємо, що наведеного досить, щоби переконатися про обниження темпа українізації. Та, не зважаючи на наведене, ми всеж вичитуємо між резолюціями — і такий характеристичний та нібито й „бадьорий" уступ:

„Зазначуючи цілу низку досягнень у галузі українізації від червневого пленуму (1926 р.), зокрема висунення на керовничу роботу секретарську чимало українських товаришів, ЦК КП(б)У звертає увагу всіх парторганізацій на потребу посилити роботу в справі переведення українізації".

А в іншій точці резолюцій стрічаємо ще таке:

„Визнаючи за потрібне систематично поглиблювати українську мову на партійних зборах, поставити за обовязок товаришам, що нею володіють, виступати цією мовою".

Це вже недвозначно доказує, що в українській радянській державі всі кермуючі становища обсаджені не українцями, і що тільки в минулому році заняло такі становища „чимало" українців. Не треба тому дивуватись, що весь так званий партійний актив, тобто одиниці, що займають найвідповідальніші становища на території всеї УСРР як незнаючі цілковито української мови і як національно Україні чужі не будуть у невигоду собі а переважно то й проти своїх власних індивідуальних спроможностей (є між ними і такі, що ніколи не зможуть і не будуть у силі вивчити української мови) підтримувати українізацію. Українізацію можуть підтримувати тільки українці. А їх в радянській державній і партійній єрархії нема. Не даром же між резолюціями є й така, щоби „висувати українців на керовничу роботу" власне в імя успішнішого проведення українізації.

Перед громадськими виборами.

Сіоністичне вияснення.

В звязку з одержаною нами з Варшави інформацією про покликання д-ра Л. Райха і д-ра А. Ротфельда до Варшави, поміщеною в ч. 96. нашого органу під написом „Прелюдія", одержуємо таке письмо в польській мові від д-ра А. Ротфельда, ген. секретаря східно-галицької сіоністичної організації.

„Високоповажаний Пане Редакторе!

В 96. числі Вашої цінної газети з дня 4. травня ц. р. появилася вістка, немов то голова східно-галицької сіоністичної організації посол д-р Райх і підписаний, як генеральний секретар тієїж партії, були завізвані до президії Ради Міністрів до Варшави, а то у звязку з можливістю жидівсько-українського порозуміння при наближаючихся виборах до міських рад. Згідно з тією вісткою мали нас у Варшаві перестерегти перед наслідками такого евентуального порозуміння з українцями.

Відносно цеї вістки почуваюся до обовязку повідомити Шановну Редакцію, що вона впала жертвою фальшивої та з пальця виссаної інформації.

Ані посол Райх, ані я не одержали візвання до президії Ради Міністрів у справі виборів до міських рад, не конферували ми з ніякими урядовими чинниками, як взагалі не були в тій справі у Варшаві.

Посол д-р Райх від часу повороту з Франції, т. є від кінця березня перебував без перерви у Львові. Щойно дня 1. травня ц. р. вечером виїхав на засідання Виконавчого Комітету світової сіоністичної Організації до Льондону через Варшаву, де затримався 2. травня. Тогож дня відбув там конференцію з міністром освіти д-ром Добруцьким у звязку з відложенням виборів до жидівської громади у Львові. Хід конференції був подрібно поданий до прилюдного відома в газетах.

Щож торкається моєї особи, то від часу повороту з Варшави, т. є. від половини березня ц. р., не виїздив я зі Львова взагалі, а тим самим не міг я бути у Варшаві. Прошу Шановного Пана Редактора ласкаво помістити це вияснення у Вашій цінній газеті та приняти вислови високого поважання — д-р Адольф Ротфельд".

На марґінесі цього вияснення вважаємо потрібним зазначити, що вістку про покликання кермачів східно-галицької сіоністичної організації до Варшави одержали ми з найбільш достовірного джерела. Одночасно стверджуємо, що в нашій інформації не говорилося про конференцію в Президії Ради Міністрів в часі доконанім, тільки в часі будучім. Тому й заперечення д-ра Ротфельда намріреної, хоч іще невідбутої конференції, як і *ad hoc* прикроєний титул спростовуючого листа д-ра Ротфельда в *„Хвилі"* під написом „Роблені відомости" — є щонайменше передчасні.

„Бойкотова аґітація" проти жидів на провінції.

Львівський *„Дер Морґен"*, щоденник, видаваний в жидівській мові — як орган — так сказатиб — українофільської групи східно-галицьких сіоністів, почав з кінцем квітня пр. видавати пресовий бюлетин, щоби інформувати про жидівські справи ті суспільно-політичні, нежидівські кола, які не володіють жидівською мовою. Друге з ряду число цього бюлетину містить одну-одиноку інформацію під обіцюючим написом: „Українська бойкотова аґітація проти жидів на провінції".

Подаємо в цілости, розуміється — в перекладі з польської мови — цілий бюлетин ч. 2:

„В „Дер Морґен" з 27. квітня поміщено листа з малого містечка в Карпатах, Волі Міхової: Жидівська громада в тій місцевости звертається з розпучливим покликом до жидівських діячів і представників, домагаючись помочи проти зорганізованого місцевим гр. кат. священиком безоглядного бойкоту усього жидівського населення того містечка, що займається торговлею і нараховує до 70 (сімдесять) жидівських родин. Згаданий священик, прізвищем Вареха, виконує релігійну пресію на християнське населення всієї парафії, дошкулюючи йому і переслідуючи просто найрізнороднішими способами купуючих або продаючих що-небудь жидам селян і змушуючи їх купувати лише в кооперативі, веденій ним самим.

В тій справі забирає голос в „Дер Морґен" пос. Інслер, який пише в наступному числі:

„Потрясаючо звучить скарга малого жидівського містечка. Тон тієї скарги є нам добре відомий і чуємо в ньому більше, як крик одної місцевости. Відомі нам теж старі методи боротьби з жидами. Українські політики, а щонайменше їх частина, в останніх часах у відношенні до жидів почали користуватися ендецькими (*sic!*) засобами бойкоту. Безперечно в тому є велика небезпека для жидів, однак небезпечним може це бути і для українців. Приклад поляків повинен би їх про те повчити. Ненавистю нічого не будується. Шкода для можливости згідного співжиття і сусідських інтересів між жидами й українцями буде звідси напевне більша, як користь з горстки зруйнованих жидівських істнувань. Зате ненависть виростає понад голови політичних провідників. А на шляху українських політичних змагань, на шляху до волі і прав для себе мудра політика не творить арґументів проти прав і гуманітарности. Відповідальні українські політики повинні би про те памятати, поки ще час".

Жаліслива скарга жидівського населення з Волі Мигової (а не Волі Міхової!) заворушила нас без сумніву більше, як напушила... Інслера, відомого шиста фразеольоґія пос. Інслера, відомого вже з боротьби проти українського кооперативного руху. Ми бажали перевірити наскільки розпучлива жидівська скарга

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, l. c. 190/27. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 94 (11.062) z dnia 1. maja 1927 pod tytułem: 1) „Hromadski wybory" w ustępie między słowami: żydiwskym a słowami: Proponuju-czy; 2) „Endecko-biłszowycka odnoschid-ni" w ustępie między słowami: grup a słowami: Ta ne; 3) „Z cerkownych spraw" w ustępie między słowami: nakaz a słowami: Ałeż... a wierują) ad 1) i 3) znamiona zbrodni z § 65 a uk., ad 2) znamiona występku z § 308 uk., uznał dokonana w dniu 30./IV. 1927 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i ta na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 2. maja 1927 r. Hawel.

відповідає дійсности. Шукаємо за жидівським містечком Воля Міхова і не находимо такого. Зате находимо бідне українське село Воля Мигова біля Балигороду в ліському повіті. Беремо до рук шематизм (правда, значно перестарілий, ще з 1910 р.) і довідуємося, що у тому бідному гірському селі є круглo **800** душ гр.-кат. населення, **60** латинників і **380** жидів. З 800 душ гр.-католиків (українців) около 100 перебуває в Америці, значить, в р. 1910 було у Волі Миговій 700 гр.-католиків і 60 латинників, разом 760 христіян і 380 жидів, або на одного жида випадало двох христіян. Тепер відносини змінилися на гірше: христіян є до 600 душ, а жидів 70 родин, себ-то передвоєнний стан. Але берім стан передвоєнний у відношенні до всього населення, який виказує, що на двох продукуючих селян у гірському селі випадає один торгуючий жид. Чи українське населення Волі Мигової може видержати такий тягар — питаємо пос. Інслера — навіть якби там не було української кооперативи і „бойкотової агітації" о. Варехи? Чи в нинішніх часах може двох українців створити основу істнування для одного жида навіть в богатому селі, а не такому бідному, як Воля Мигова? І далі: чи один український священик, колиб був навіть „бойкотово" настроєний, може перевести успішну „бойкотову агітацію", *„szkując i szykanując wieśniaków kupujących i sprzedających cokolwiek żydom"*, коли проти нього солідарно виступає 70 жидівських родин? І вкінці — чи тому, що в якімсь українськім селі є 380 жидів і кільканацять жидівських крамничок, не сміє істнувати українська кооператива? Чи торговля є жидівським монополем — не згадуючи про те, що ця торговля дуже обмежена і примітивна.

Вже ці дані вповні вистарчають, щоби жидівська скарга прибрала інше освітлення. Не дивуємося жидам з Волі Мигової, населенню примітивному, крайно консервативному, застарілому в поняттях „торговельної" виключности, в пересвідченні, що їм належиться безоглядний „торговельний" монополь, одначе дивує нас становище пос. Інслера, який прецінь має ширший горизонт, більшу перспективу і розуміє неможливість накопичення в одній малій місцевости кількох соток жидівського „торговельного" населення. Таж Воля Мигова не творить ніякого торговельного осередку, ані не лежить при торговельному шляху. А вже просто незрозумілі є „політичні" висновки пос. Інслера. Скільки там всяких адмоніцій і погроз, скільки апелів до „гуманітарности" — тільки тому, що українці не хотять дати себе визискувати. Пане после, чи випускання і поширювання таких „еремія́дних" бюлетнів не є виключуванням ненявисти і нерозважною роботою на шкоду згідного співжиття і сусідських інтересів? А може „інтерпеляційна" стаття пос. Інслера є робленням настроїв перед громадськими виборами? Здається це останнє.

Погрози в сторону жидів.

Направацко - дефензивний *„Дзеннік Львовскі"* зреферував нашу вчорашню статтю („У виборчій фалянзі"), розуміється — наскрізь фальшиво, і знову вертає до можливости українсько-жидівського компромісу підчас громадських виборів. Можливість такого компромісу страшенно його дратує. Тому всіми силами старається цей орган „паньствової" думки переляками жидів погіршенням польсько-жидівських відносин. Цвігаючи батогом погроз, направяцко-дефензивний орган їде на дерев'яному коники уявленого ним „державного інтересу", підносячи той інтерес до висот якогось священного єгипетського апіса.

„Заявляємо виразно — читаємо там, — що сумніваємося у льояльність УНД-а у відношенні до держави. Та партія репрезентує відосередній напрям, має на совісти богато провин, а в останній тактиці не вичуваємо найменшого змагання до уложення відносин з Польщею на платформі порозуміння. Чи й оскільки діється те з опортуністичних оглядів, в те не входимо. Нам вистарчає факт. А відомо і знають про те жиди добре, що хвиля антисемітизму в польському громадянстві вже віддавна є у відпливі і що не заноситься на її поворот. Знають теж жиди, що теперішній уряд у відношенні до всіх громадян без огляду на віроісповідання і національність приноровлює політику однакової міри (то правда! — Ред.) і що в теперішній констеляції важко думати про уряд більше чесний (авжеж! — Ред.), коли мати на увазі відношення до національних меншостей. Отже якщо українці в державі свідомо репрезентують відосередній напрям і на той бік бажають притягнути жидів, — то з польського боку мусить впасти на адресу тих жидівських партій, які мали би охоту приняти ту оферту — поважна пересторога, а саме: що приняття такої оферти мусіло би вплинути на погіршення поправних польсько-жидівських відносин".

Отже — погрози і погрози без кінця під всякими покришками. Пощо плести каламбури про „паньствовосць" і т. і. Иде про те, чи українці в місцевому самоврядуванні і то найнижчого ступня, на своїй рідній землі мають здобути належний їм голос і вплив, чи ні. Дефензивонаправяки не хотять до того допустити і тому лякають і грозять. Знаємо, що з їх голосом рахується тепер адміністрація. Але чи під їх команду схотять піти жиди, — покаже недалека будучина.

Н. .В

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З Холмщини і Підляша.

Народній Зїзд Холмщини і Підляша.

В найближчому часі буде скликаний до Холму Народній Зїзд Холмщини і Підляша. Старим звичаєм зїзд обговорить загальне положення краю, господарський і культурний стан українського населення Холмщини і Підляша. Народні зїзди були найвищою народньою репрезентацією української Холмщини і Підляша, почавши від повороту холмщаків з біженства. Перший народній зїзд скликав Холмський Український Комітет під головуванням теперішнього посла Антона Васильчука в 1919 році. З того часу народні зїзди стали якби краєвим українсько - національним соймом Холмщини і Підляша. Останній нар. зїзд відбувся в 1923 р. Вибраний на тому зїзді Народній Комітет Холмщини і Підляша розлетівся через деякий час після виходу з українського клюбу послів-комуністів, які до певного часу виступали під фірмою УСДП. Від двох років комітет цей зовсім нечинний і зїздів не скликав. У той спосіб край лишився без національно-громадського представництва, а посли, поступаючи самочинно і безконтрольно, пішли в ростіч, хто куди. Через те скликання народнього зїзду є на часі.

Народній Дім у Холмі.

Дня 15-го травня відбудуться у Холмі загальні збори холмського добродійного т-ва „Рідна Хата". На порядку денному справа будови власного дому і програма діяльности т-ва. Збори заповідаються живі з огляду на зацікавлення справою будови Народнього Дому в Холмі. На площу т-ва „Рідна Хата" вже звезено опоку на фундамент, збудовано криницю і барак під вапно і матеріяли. Тими днями приступають до лясування вапна. Закуплено 100 тисяч цегол, яку доокличні селяни по закінченні робіт у полі мають безплатно звести на площу.

Радянська Україна.

Новий Інститут.

Харківські урядові „Вісти" з 27. квітня ц. р. інформують, що Рада Народніх Комісарів УСРР. затвердила постанову про український органо-терапевтичний інститут, що є науковою установою Наркомздоровля і харківського Медичного Т-ва та має на меті допомогу науковому досліджуванню засобів самоохорони і самолікування людського організму. Таке досліджування має бути практично використане для потреб профілактичної і лікарської медицини. При інституті твориться також науково-дослідний відділ з експериментальними лябораторіями і хемічним підвідділом, виробничий відділ з механічною лябораторією для виготовлення препаратів на продаж, клініку недуги органів внутрішньої секреції з амбулаторією, з патольогічним кабінетом і клінічною лябораторією. Інститутом керувати буде управа, зложена з голови, якого вибирає харківське Медичне Т-во, двох членів

Українські театри за межами УСРР.

З української радянської преси довідуємося, що поза межами Радянської України, в ріжних республиках Радянського Союзу є богато українських театральних труп, що розвивають свою працю як приватні театральні підприємства. Всіх їх важко зрахувати та всеж люди ознайомлені з театральним життям кажуть, що є їх біля 40. Харківському „Комуністові" вдалося зібрати певні відомости про 23 таких театральні трупи. Ось вони: У Владивостоці український театр під проводом Бунчука, в Армавірі (на Кубані) під проводом Крохотіна й Глазуненка, в Климах (Білорусь) трупа Орловського, в Оренбурзі — Калениченка, в Гомелі — Борикова, в Самарканді — Незнамова, в Ленінграді — Рекала, в Орлі — Рутковського. Во вичислені належать до категорії великих театральних труп, що мають у своїм складі 80 до 100 акторів. Крім того є менші трупи: в Галичі (Костромська губ.) — театр Біложурова, в Боброві (Воронізька губ.) — Тарасенка, у Льгові (Курська губ.) — Полтавського, в Бежиці (Брянськ) — Мельника і Козла, в Полоцьку (Вітебська губ.) — Волкова, в Пскові — Маяєва, в Камишині (Саратівська губ.) — Азовського, в Чембарі (Пензенська губ.) — Шевченка, у Сасові (Рязанська губ.) — Яковлева, у Веневі (Тульська губ.) — Гордієнка. Докладних вісток про репертуар тих труп нема, та відоме лише те, що найбільший відсоток пєс, які вони виставляють — це переважно пєси старого т. зв. побутового репертуару. Видно, що поза Україною є велике заінтересування українським побутовим театральним репертуаром.

Реставрація будинку, в якому жив Шевченко.

Харківський „Комуніст" з 27. квітня ц. р. повідомляє, що в Києві почали реставрувати будинок, у якому жив Т. Шевченко 1846 року в часі свого побуту в Києві. Безпосередній догляд за реставрацією мають представники Української Академії Наук. По відреставруванні будинку мають там влаштувати музей праці наукових діячів України.

„Думка" їде до Парижа.

„Комуніст" з 27. IV. ц. р. приносить вістку, що Державна Українська Музична Капеля („Думка"), що перебуває тепер на виступах у Москві, виїзджає звідтам на двомісячний побут до Парижа.

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ. 3)

Наука наук.

(Кінець.)

А що творча уява мистця-поета виражена твором, який легко можна розчленувати на математичні образи, мусіла десь там під порогом нашої свідомости проробити певну роботу лучби і виділення по певним законам деміургічної і космогонічної (світотворчої і всесвітнозалежностної) математико - фізики, тож власник слова — людина уподобляється свому творцеві — богові, що все міркує і мірить. І дійсно, творець світа і твір його все і скрізь мірить і числить та міркує наперед, заки щось остаточно задумає для виконання та зa здійснення ідеї - ідеалу візьметься. І діється тут теж саме, що в математиків: міркував, але не все переміркував, та невдатне вийшло... Тільки шляхом хочби підсвідомого досвіду, що через інтуїцію творчої уяви проявляється, доходимо до загальних образів наших думок, а там згодом до схоплення спертих на них ідей та до їх рідко коли близької видимости у наших чинах.

І хто кому коли до чого привід дав: чи точне думання математика — дивній мелодії музика? чи безмежновольний лет людської думки, виявленої поетом і мислителем, дав привід сміливій думці і сильній основі математичного образу? Чи безнадійно одноманітні стовпці статистичних цифр суспільника породили ідею неозначеного виду, простірного напрямку і скорости ліній — прямих, ломаних, кривих, слимакуватих, нескінчених, поворотних і замкнених? — Все те в дійсности неважне. Важне тільки те, що всякі взаємини людські і взагалі світові найлекше означити числом, обємом і положенням у просторі і часі, що вони легко укладаються у рямки математичних символів. А символи ці читають і розуміють тільки ті, що можуть і вміють у даній області з принятих образів належно представляти собі їх змісти, цими образами точно думати і про них ясно та інтересно говорити.

Ось чому то дрібна пісня поета — лірика і могутній образ поета — епіка однаково всім рідні, близькі, дорогі, зрозумілі. Ось чому то схематизація вірша і поеми стають менше інтересними навіть для словесників, а анатомізація строфи або фігури навіть менше розвинену молодь-школярів спонукує до протестів проти мертвеччини. І тут дуже часто сходяться сухий формаліст-математик із нудним схематиком — фільольогом.

Але живий творчий ум дійсного прашвника науки стремить пізнати закономірність явищ і правду-закон про неї. І всі дослідники субєктивно досягають пізнання цеї правди в безконечно малих дрібках, з яких від доби до доби якийсь геній творить дивно звязаний ряд ідей — життя.

І все те життя складається із тих абстрактних точок-неділимих сил-величин, які так по мистецьки окреслює математик своїми образами — і яких в дійсности ми покищо не в силі представити й уявити собі, та про які ми всі залюбки говоримо, коли означуємо звязок явищ причиною і наслідком. І хоча у світі немає нічого іншого крім скупин отсих точок, хоча немає ніякої тяглої непереривности, ані ліній, ані площин, ані простору, то всеж таки життя безмежно котиться, ми його все пізнаємо і ніби творимо. Бож усе те є функцією і фікцією, закономірною залежністю і витвором нашого духа, нашої спосібности преймати, уявляти, зображати і виражати переживання і стани нашої душі.

А частинки отсього життя схоплює та на основі отсих дещо пізнаних дрібок творить своє розуміння і свої закони життя кожний з нас від віків: і простець — і вчений, і дитя — і врілий, і глупець — і мудрець. А життя йде своїм шляхом дійсно серед чудової гармонії сфер, безперервними рядами ритмічних функцій, які математик по свойому, а кожний науковий працівник по свойому, і всі ми з ріжних боків по індивідуальному видимо, зображаємо, виражаємо і живим змістом слова виповняємо.

І так, коли абстракт математика стає символом майбутнього вияву конкрету нашої думки, то конкрет природника стає перед математиком як давно здійснений абстракт творчого замислу, схоплений у дрібносвіті великий світ.

А що найкращим виявником нашого внутрішнього таємного світу творчої думки є слово — логос, яким на голос думав деміург-творець і людей ним володіти навчив — тож математики ним залюбки послугуються, коли ходить про виявлення змісту їх таємних формул-образів. Мало того, вони не рідко присвячують чимало часу на чисто словесну спекуляцію, аналізу і синтезу, кладучи основи всеобіймаючого фільософського світогляду. Так чинили пітагорейці, так працювали Бекон, Декарт і Лейбніц — як мислителі-фільософи. А звичайні вчителі математики дуже часто залюбки займаються письменством, збирають книжки, а то й стародруки і рукописи, як колись у нас з-ґ Омелян Савицький, і є чи не найкращими учасниками і бистрими слухачами кожної поважної розмови в обсягу літератури і мистецтва.

Безсмертне вільне слово фільософа — „математика" увійшло в основу особлившої праці людського ума — аналізування, без якого немає поступу в науці. Із словесної аналізи явищ на їх складові частини, починаючи від часів основоположників старогрецької фільософії — виростала математика. Враз із ростом живого слова й обєму виражених ним думок росла математична спекуляція, як символ великої аналізи і синтези. Тож усьому буйному походові людського життя і високому летові творчої думки найкращим пристанищем і виразником була й остане на все наука про науки, наука наук — фільософія, як найвищ[illegible]

В Академії Наук.

Археольогічна Комісія У. А. Н. почала друкувати другий і третій том українського археольогічного збірника. Перший з них присвячено історикові О. Лазаревському з нагоди 25-ліття з дня його смерти. Приготовано до друку дальший том „Памяток Українського Письменства" і третій том українського архіву, що містить Кулішеві матеріяли до історії колїівщини, опрацьовані проф. Гермайзе. — Культурно-історична Комісія Академії почала друкувати до спілки з „Кабінетом примітивної культури" третій випуск свого спільного органу „Первісне громадянство та його пережитки на Україні". — Науковий співробітник У. А. Н., радник радянського посольства в Празі Калюжний надіслав до етнографічної Комісії У. А. Н. дуже цінні матеріяли, що відносяться до характеристики первісної громади, які зібрав у Закарпатській Україні. — Державне Видавництво України приняло до пляну своїх видань у цьому році видання 9-го тому „Історії України-Руси" акад. Михайла Грушевського.

Повний склад уряду УСРР по Х. Всеукр. зїзді рад.

Головою Всеукр. Центр. Виконавчого Комітету Рад є далі Т. І. Петровський. Секретарями ВУЦВК-ту є далі Буценко і Власенко. Головою ради народніх комісарів В. Я. Чубар, його заступником і рівночасно наркомом робітничо-селянської інспекції Затонський (він же є головою центральної контрольної комісії КП(б)У і членом Революційно-військової Ради УСРР), наркомом фінансів Полоз, нарком. Земельних справ Шліхтер, освіти Скрипник, праці Гулий, внутрішніх справ і головою всеукраїнського ДПУ (чека) Балицький, головою Державної Плянової Ради і заступник голови Раднаркому Дудник, головою Всеукраїнської Ради Народнього господарства Сухомлин, наркомом юстиції і генер. прокуратором України Порайко, наркомом торговлі Чернов, здоровля Єфімов, соціяльного обезпечення Покорний, командант війська української військової округи Якір. Заступником голови Ради народніх комісарів без ніякого окремого портфеля Сербиченко.

З книжок про Польщу.

„Політичні вязні в Польщі".

Під таким заголовком вийшла цими днями нова брошура (в англійській мові), видана нюйорським „Міжнароднім Комітетом для допомоги політичним вязням". Це вже третє видання того комітету. Два перші були присвячені „Листам з російських тюрем" і „фашистівській диктатурі в Італії". Дальші книжечки, про урядовий терор на Мадярщині і в Болгарії, готуються до друку. Нова брошура має підзаголовок „Розкриття політичних, національних і релігійних переслідувань в сьогоднішній Польщі. З документальних жерел". Ці документи — польські закони, декрети і накази властей, судові присуди, виривки з соймових дебат і інтерпеляцій, листи і заяви вязнів, голоси преси, — в невеликій брошурі призбирано їх чимало. Не подаємо змісту тієї публікації, щоб не наражувати газети на конфіскату. Зазначимо тільки, що в брошурі зібрано ріжнородний матеріял і вона є, так сказати, безпартійна, бо містить матеріяли й ревеляції (не для нас, а для чужинців) про всі групи й партії, які є переслідувані в Польщі. Попереджений увесь той матеріял передмовою, яку підписали: Джан Гейнс Голмс, Роджер Болдвин і проф. Роберт Морс Ловет. Матеріял для брошури зібрала й переклала для „Міжнароднього Комітету допомоги політичним вязням" організація „Оборона України", яка частинно причинилася до її видання також грішми. Брошура коштує 25 ам. центів і призначена до масового поширення в американському світі.

„Новий Схід".

Під цим наголовком появилася в Берліні книжка відомого німецького журналіста Гурвіча. Книжка зараховує до цього „Нового Сходу": Польщу, Литву, Латвію, Естонію, Фінляндію і Радянський Союз та обговорює політичне й господарське положення цих держав. Нарис Гурвіча не має, що правда, наукового характеру, зате в дуже влучній і блискучій формі з великою дозою інтуїтивности автор розбирає питання життєздатности згаданих держав. Особливо цікава є частина книжки про Польщу. Автор влучно зясовує всі непоборимі труднощі Польщі, зосібна питання т. зв. національних меншостей. Автор дивиться на теперішнє державне життя Польщі дуже песимістично.

Вибір президента ЧСР.

27. травня вибір президента ЧСР.

Прага, 5. травня 1927.

Нині відбулась конференція предсідників обох палат із премієром Швеглею. На конференції ухвалено речинець виборів президента републики на 27. травня.

Чеські аграрії за вибором Масарика.

Прага, 5. травня 1927.

„Венков" подає, що нач. рада чеських аграріїв після вислухання експозе прем. Швеглі про політичне положення візвала послів і сенаторів партії, щоби, згідно з тамтогорічним рішенням, віддали голоси за кандидатурою през. Масарика.

Мін. Бенеш уступає.

Відень, 5. травня 1927.

„Вестпост" повідомляє з Праги, що після вибору нового президента чсл. републики мін. Бенеш напевно уступить. Становище Бенеша захиталось сильно тому, що Мадярщині вдалося проти інтенцій ЧСР. заключити пакт приязни з Італією та що чсл. політика у відношенні до Ватикану зазнала невдачі.

Димісія кабінету Зайпеля.

Відень, 5. травня 1927.

Канц. Зайпель заявив делєґації посольського клюбу соц. демократів, що нову Нац. Раду скличеться на 18. травня. Кабінет о. Зайпеля того дня подасться до димісії, щоби Нац. Раді дати нагоду вибрати новий кабінет відповідно до висліду виборів із 24. квітня.

Монархія на Мадярщині.

Льондон, 5. травня 1927.

„Морнінг Пост" подає, що нема сумніву, що справа введення монархії на Мадярщині є актуальна. Союзні держави спочатку були схильні згодитися на кожду кандидатуру за виїмкою котрогонебудь Габсбурга. Тепер повідомлено неофіціяльно мадярський уряд, що союзні держави не матимуть нічого проти кандидатури члена родини Габсбургів, коли проектований претендент до корони дістане згоду запріязнених держав, Румунії, Югославії і Чехословаччини.

Присуд пос. Кашена.

Париж, 5. травня 1927.

Посла Кашена, комуніста, засуджено на 15 місяців вязниці за те, що накликував військо до непослуху.

Фабрика муніції вилетіла у повітря.

Льондон, 5. травня 1927.

Недавно основана фабрика муніції „Гавана" вилетіла у повітря. Всі 30 робітників, що працювали у фабриці, згинули. Кількасот людей, у проміні кількох км. від фабрики, були ранені спадаючими частями будинків.

Розправа проти вбийників през. Лодзі.

Лодзь, 5. травня 1927.

Нині почалась у Лодзі перед наглим судом розправа проти Валящика і Ридзевського, обвинувачених у вбивстві през. Лодзі Цинарського. До розправи покликано около 30 свідків. Обв. Валящик признався до вини, Ридзевський випирається якоїнебудь участи в убивстві. Каже, що тоді, як през. Цинарського вбито, він працював у Константинівськім Поліссі.

Вибух підморського вулькану.

Москва, 5. травня 1927.

В ночі з 2. на 3. травня на Каспійськім морі біля рога Курінськ вибухнув підморський вулькан. Вибух тревав 15 хвиль, в полумя бухало на кільканадцять метрів високо. На місці вибуху утворився острівчик.

Новий бунт вязнів.

Варшава, 5. травня 1927.

Дня 5. травня вязні у мокотівській тюрмі знову збунтувались. Неспокої тревали весь день. На вязничнім подвірі сконцентровано 250 людей. На нараді в присутности команданта поліції, начальника вязничного департаменту і старших комісарів поліції ухвалено сто вязнів перевезти до вязниці у Вронках і до свентокшиської тюрми у Келеччині. Вязнів тих конвоюватиме 50 поліцаїв під командою 2 комісарів.

Процес Шварцбарта.

Париж, 5. травня 1927.

Жид. Тел. Аг. повідомляє, що оборонець Шварцбарта д-р Торрес уповажнив повідомити Ж. Т. А., що процес Шварцбарта відбудеться напевно з кінцем червня. Всякі чутки про відложення процесу є неправдиві.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·93—8·93·50, канадійський доляр 8·89—8·90. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·89, за Ню Иорк 8·90, англійський фунт 43·35, італійські ліри 45·50, французькі франки 34·90, голяндські гульдени 357·15, німецькі марки 211·14, австрійські шілінги 125·64, чеські корони 26·44, швайц. франки 171·64.

Золото: грам золота 5·93, долар 8·93, дукат 20·38, голяндський гульден 3·58, англійський фунт 43·36, австрійська корона 1·80, скандинавська корона 2·38, німецька марка 2·12, рубель 4·56, франк Латинської Унії 1·72, турецький фунт 39·16.

Збіжжя.

Пшениця двірська 57·00—58·00, пшениця селянська 54·50—55·50, жито гал. 47·00—48·00, ячмінь броварний 42·50—43·50, ячмінь на мливо 36·00—37·00, ячмінь пастівний 32·00—33·00, овес 37·00—38·00.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" підпала конфіскаті майже ціла надіслана нам статтія п. з. „Охрана і школа", хоч ми намагалися якнайбільше приноровити її до вимог львівської цензури і повичеркали з неї все, що могло не подобатися цензорові. Одначе й це не здалося на ніщо. Це вже 40-а чергова конфіската нашого органу в цьому році на всіх виданих досі 98 чисел!

— **З Т-ва „Українська Бесіда" у Львові.** Звичайні загальні збори Т-ва „Українська Бесіда" відбулися дня 9. квітня ц. р. в новій домівці при вул. Рутовського ч. 22/І. при участи поверх 40 членів. Зборам проводив голова, радн. Зенон Лукавецький, секретарював проф. Микола Панчук. При кінці грудня 1926 придбало Т-во новий, гарний льокаль з великою салею на збори і забави. Від того часу рух в Т-ві оживився; в домівці Т-ва було 37 ріжного роду сходин, зібрань, вечерниць, викладів, вправ, проб і курс ритмічних танців під проводом арт. Михайла Гонтаря. Крім цього в одній кімнаті постійно відбував свої дижури і засідання видїл „Союзу Українок". Т-во „Українська Бесіда" у Львові є членом „Просвіти", „Рідної Школи", воно дало „Соколові-Батькові" скромну суму на степеницю, словом — „Українська Бесіда" в минулому адм. році цікавилася не тільки своїми справами, але сповняла також загально-народню роботу, придержуючися своєї давньої гарної традиції. — Склад нововибраного видїлу на рік 1927 такий: радник Зенон Лукавецький — голова, дир. Іларій Чапельський — заст. голови, д-р Мирон Кордуба, Панчук Микола, Малішевський Володимир, д-р Волошин Михайло, і Шитогрин Володимир — видїлові; о. Новосад Іван, Постолюк Петро і Рудницький Ростислав — заступники видїлових. Новий видїл Т-ва на своєму першому засіданню, з дня 9. квітня 1927 призначив зі своїх фондів 20 амер. долярів на український город у Львові.

— **Голодівка політичних вязнів у Львові.** Довідуємося, що в слідчій тюрмі при вул. Баторія зачалася в середу 4. ц. м. голодівка політичних вязнів-українців. Причиною голодівки — протягання слідства і постійні шикани тюремної адміністрації. — Одночасно повідомляють нас, що арештовані недавно студ. К. Мулькевич, студ. Дзісь і п-на Дзюбівна перевезені до слідчої тюрми в Бриґідках, а не на вул. Баторія, як це було у нас подано позавчора.

— **Арештування.** Вчора арештовано у Львові редактора „Професійних Вістей", п. Адріяна Гошовського.

— **Проти памятника Франка.** Пишуть нам, що в селі Селиськах, пов. Бібрка, тамошні селяни рішили здвигнути на громадському горбі памятник (у формі хреста) в честь Івана Франка. На це дало свою згоду староство і воєвідство, не згодився тільки — подумайте! нтказаний війт Василь Мельник, що вислав на адресу пароха о. Мащака письмо, в якому забороняє вкопувати хрест! А ми думали, що воєвідство і староство має більший голос, як наказаний комісар, накинений громаді тим самим староством!...

— **Свято 1. травня в Самборі.** Пишуть нам! На два дні перед 1./V. 1927 приарештувала польська поліція около 50 осіб, підозрілих у комунізмі. Всеж таки явилося около 70 зорганізованих „*Związk-om robotników rolnych*" українців з Пнякович і Корналович на збори польсько-жидівських соціялістів ППС. і стали потім до польського походу. Коли потім названі українці не послухали визвання членів ППС., щоби виступили з походу і йшли на збори українських соціялістів-радикалів, що відбувалися деінде, на домагання ППС. їх як підозрілих у комунізмі придержано, згглядно приарештовано. Таким чином вони не звеличали походу ППС. своєю участю, як це робили сельроби-інтернаціоналісти. На похід українських соціялістів - радикалів самбірське староство не позволило, а коли по вічу деякі з них заспівали в салі несконфіскований гимн Франка: „Не пора", то поліція на візвання комісаря староства опорожнила салю.

— **Ще один дім розпусти — в Станиславові.** „Курєр Станиславовскі" подає, що слідчий уряд тамошньої поліції відкрив четвертий з черги тайний дім розпусти, що містився при вул. Петра Скарґи ч. 41. Домом завідувала якась Ядвіґа Шеленько при помочі нотованого злодія Яна Пасеки. Її помешкання було не тільки гніздом розпусти, але й ріжних венеричних хороб і сама вона була венерично хора. Помислову пару арештовано, але Шеленько мусіла піти до шпиталю і щойно після її виліченя відбудеться проти них карна розправа. — Виходить, що „великий Станиславів" нічим не ріжниться від великого Львова...

— **Все для війни!** Польща щораз більше розбудовує своє воєнне летунство. Окрім офіціяльних чинників працює над його розвоєм окреме півофіціяльне товариство *LOPP*, („Ліга оброни повєтшней паньства"), а свіжо заложено ще у Варшаві окремий аеродинамічний інститут. Посвячення цієї кузні воєнного струменту відбудеться в половині травня ц. р.

— **Букви на небі.** Вже й на писання по небі, чи пак: по хмарах, здобули патент. Англійський майор Сейвін є патентованим винахідником способу, як виводити у воздусі ріжні слова при помочі диму. Цими днями два літаки в Берліні знялись на 3.300 м. уверх і там виписали величезними буквами слова: „Галльо, Берлін". На літаках є спеціяльні апарати з хемікаліями, які творять білий дим, видуваний машиною. Підчас нової війни буде це новий спосіб пропаганди. А скільки страху буде серед забобонного населення, яке побачить уночі на небі ріжні таємні виразні знаки з надписами!

— **Консервовані трупи.** Віденський професор Гохштетер закінчив патентом свої 30-літні досліди над винаходом, як консервувати після смерти тіла звірят і людей. Його метода задержує форму та колір консервованого предмету, який робить враження „живого оригіналу". Волоконця матерії виповнює парафіна, а предмет деревіє в спірті. Цей винахід має незвичайно велике значіння для наукових студій, головно медицини: студенти можуть точнісько приглянутись складові даної частини тіла, не потрібуючи справжніх трупів, які не завсіди легко дістати. Винахідник каже іронічно, що навряд хто схоче консервувати своїх дорогих покійників — хіба американці. Зрештою і ці мусять бути богаті, бо один препарат коштує 8.000 австр. шілінґів (понад 1000 долярів).

— **Чудасії окультизму.** Американські спіритисти повідомляють світ, що на цілій низці сеансів у Ню Йорку промовив великий китайський фільософ Конфуцій. Не сам, а устами англійського медіюма, який сам не знає ні слова по китайському, а проте балакав увесь час старокитайською мовою. Посвідчив це буцім-то присутній професор китайської мови в Оксфорді. Конфуцій випророкував перемогу Сходу над Заходом, але як мудрець не означив часу. Друга звістка йде з метафізичного інституту в Парижі, куди прийшло богато листів з ріжних країн від окультистів, які пропонують найти спосіб, як перевірити, що особа, яка обіцяла явитись після смерти на спірітистичних сеансах, явилась. Вони пропонують, щоби в згаданім інституті приготовити моделі з парафіни для відтиску пальців переслідчених окультистів-покійників, які таким робом дають доказ свого іствування. Іншими словами: окультисти, які вірять у поворот „духів", не в силі уявити собі їх позагробного іствування інакше як з... пальцем, себто із шкірою та кістьми, а для перевірки іх іствування вважають найкращою новочасною методу для контролі злодіїв!

— **Михайло Голинський** співає партію Гофмана в опері Офенбаха „Казки Гофмана" на сцені львівського міського театру сьогодня, тобто в пятницю 6. травня і в неділю 8. травня ц. р.

З театру.

Бенефіс артиста Волод. Блавацького.

Відомий робітник на нашій бідолашній сцені, артист В. Блавацький перед виїздом на Рад. Україну прощався з галицькою публикою. З тої нагоди Львівський Незалежний Людовий Театр виставив дня 2. травня трагедію Аньского „День і ніч" в перекладі бенефіціянта. Відома трагедія з життя жидів, важенна своїм змістом, захоплююча силою драматичної експресії, оперта на глибоких життєвих конфліктах, вимагає дуже інтелігентних і досвідних виконавців.

Годиться признати, що режісер завдав собі богато труду, щоб у наших скромних театральних умовах поставити трагедію Аньского на відповідній висоті. Песа була видержана у відповідному темпі, виплавована як слід. І справді признання належиться нашому артистові В. Блавацькому, що в одній особі — як перекладчик, режісер та головний герой — вміло виязався із свойого завдання. Цей талановитий актор, відомий нам з богатьох креацій (в трагедіях, комедіях, фарсах), з весною заангажований „Березілем" до Харкова, куди вже на днях виїзджає, лишить по собі велику щілину у нашому театральному житті. Арт. Блавацький, то невтомний робітник на сценічній арені, що серед невзгодин і злиднів нашого життя промощував шлях на краще завтра, не жаліючи зусиль та праці. Блавацький — солідарний товариш, який рука об руку ідучи із своїми співпрацьовниками, борючись із всякими недостачами, невпинно шукав нових шляхів у мистецтві. Та дрібнота і розвал нашого театрального життя не творили сприятливих умов для розвитку його всестороннього таланту. Виїзджаючи на Рад. Україну, виходить він на широкий шлях мистецької творчости — в першому українському експериментальному театрі, відомому далеко поза межами української землі. Львівська публика щиро і гаряче прощала талановитого артиста, обдаровуючи квітами.

З інших виконавців роль, які в песі „День і ніч" вибились на перше місце, були: п. Віроменська, що в ролі Двойри вивела суцільний тип гордої, зболілої горем матері, а в останній сцені 2-ої дії дала безмір природнього жаху і розпуки. І. Гірняк в ролі габе (хевравія) створив досить вдатну креацію, та всеж таки не використав як слід деяких важних моментів — бо від такого актора, як п. Гірняк вимагається безумовно більше.

Інші актори достроювались до цілости. Змагаючись подекуди із неприродною театральністю, дали кілька сильних моментів (як нпр. Блавацька-Істоміна). Бенефісом В. Блавацького Незалежний Людовий Театр закінчив цею виставою сезон у Львові.

С. Ф.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Яремчі. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвальє 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Тернистий шлях.

Історія памятника полеглим в Острові біля Щирця.

Містимо довгу історію силифових заходів і змагань громади Острів біля Щирця для здвигнення памятника в честь своїх полеглих односельчан, яка є певно унікатом у світі з огляду на ті перепони, переслідування й кари, що спадали з того приводу на ініціяторів цього культурного діла. Ця історія-мартирольогія є пророчистим, богатомовним документом наших часів і нашого життя під Польщею, тому повинна бути увіковічнена — в науку й память грядучим поколінням. Подвижники цеї гарної, високогуманної ідеї в Острові і всіх тих місцевостях, де були перепони влади, повинні тепер, після затвердження статутів „Т-ва охорони воєнних могил" у Львові і можности засновувати в кожній місцевости філії Т-ва, забратися з подвійною енергією до остаточного переведення в життя свого з кожного погляду похвального почину. Наша відповідь на всякі можливі митарства і перешкоди може бути тільки одна: Весь наш край повинен покритися в найкоротшому часі памятниками полеглих, як це є у всіх культурних народів! *Ред.*

Вступ.

Кожна чесна людина клонить свою голову на саму згадку — память Героя, що віддав своє найцінніше добро, своє життя, за правду, за вітчину. „Хто згинув мужньо за свою батьківщину, той збудував собі сам вічний монумент у серцях своїх вірних земляків" (напис на знищенім памятнику в місті Плєс — „Діло", 1. III. 1927, ч. 45.). Кожна культурна людина клонить свою голову перед цими героями, будь він свій, чужий, чи ворог! Доказом хочби отсе: „В Стшалкові (в Польщі), саме на б. пруско-російській границі, можна бачити величавий і величавий воєнний цвинтар. В рівних рядах, як оком сягнути, простягаються воєнні могили іменних і безіменних борців, що наложили головами за свою справу. Це головним чином москалі і невеличкий відсоток французів. По середині цвинтаря зноситься величавий памятник, який прикрашує напис: „*Auch sie sterben für ihr Vaterland!*" („Діло", 31. жовтень 1925). Так! вони вмерли за свою батьківщину, а смерть за вітчину є вже таким великим, благородним і ідейним ділом, що слід кожному пошанувати й віддати поклін борцям за велику справу. Так розуміє справу культурна людина, так розуміли це й культурні німці. Далеко від рідної землі, на чужині, віддали вони честь і поклін тим, що впали у великій борні. А в тім самім „Ділі" з 1925 р. пише д-р Іван Куровець з першої своєї подорожі по Югославії та Італії отсе: „Подаю до відома всіх, що брали участь у страшних боях на італійському фронті і тих з рідні, що їх сини або брати погибли там, що італійці з великим пієтизмом удержують цвинтарі полеглих: погибших викопано і пересено до окремих цвинтарів, де рядами лежать без ріжниці народности, релігії та шаржі. Кожний полеглий має камяний памятник, масивний, вкопаний у землю. На памятнику є залізна плита з емальованим написом, імя і прізвище полеглого, шаржа, полк, в якім служив і число гробу. На середині цвинтаря, на виднім місці, стоїть велика камінна колюмна, на якій в італійській мові написано: „*Obelisco eretto in honore caduti sub Oslavia*".

Так пошанували память полеглих борців-героїв ворожих армій і держав — німці та італійці. А щож говорити про погибших своїх земляків-співгорожан? Як вони стараються якнайліпше утревалити, увіковічнити память своїх героїв для грядучих поколінь! І знов тут ведуть провід культурні німці. В Німеччині основано товариство, що опікується могилами впавших на війні. „Де тільки боролися німецькі армії, де тільки стояли німецькі вояки, де тільки виросла могила німецького борця, там негайно виступає товариство охорони тих могил. З тією метою товариство має докладні дати і пляни не лише німецьких воєнних цвинтарів, але по можности й менших скупчень німецьких могил в Німеччині, Франції, Бельгії, Італії, Австрії, Югославії, Чехії, Польщі, Мадярщині, Румунії, Литві, Латвії, Україні, Болгарії, Туреччині — взагалі всюди, куди в боєвому поході переходив „озброєний німецький нарід", залишаючи численні могили своїх синів". („Діло" з 14. жовтня 1926, ч. 227). Бо „тільки народи на найнижчому щаблі культури не зберігають памяток минулого, не лишають ніяких слідів діяльности своїм нащадкам". („Діло", 7. І. 1926). „А в Польщі жах і сором дивитись, як представляється пошанування тих, що впали". („Діло", 14. X. 1926).

Застановімсяж тепер самі, на якім щаблі культури стоять ті, що ще до того гонять, гноблять, нищать такі памятки нашої бувальщини, що не допускають до утревалення памяти українських полеглих, до увіковічнення наших героїв і борців?! Добр. І. Н. („Діло". 6. IV. 1926) надіється, що „польська адміністрація не захоче ще й тут компромітуватися заборонами того, що дозволене кожному хочби найменшому народові в кождій державі" — та в тім власне й сук! Бо тому перечать разячі події, прим. в Чорнім Острові, Бродах, Винниках і ін.

З тих подій наймаркантніша мабуть в Острові коло Щирця у львівськім повіті. А що дотепер ніхто не передав цієї великої події до історії грядучим поколінням, тому я уважав це своїм обовязком. Тимбільше, що я обзнакомлений з тою справою. Подам цю історію по наведеним дослівним документам, та читачі нехай самі розвязують той не-гордійський вузол.

✝ Посмертні згадки.

о. Володимир Янович, парох Луки, повіт Калуш, помер 25. IV. 1927 в 73 році життя, а в 45 р. священства, вдовець по бл. п. Евгенії з Восвідків, осиротивши дві доньки Софію, жену о. А. Сірецького пароха Гаврилівки і Ольгу, жену о. А. Карпинського, пароха в Целієві. Парохом Луки був 41 літ, куди прийшов по смерти свого батька бл. п. о. Юліяна, з Лопянки, де був сотрудником у дідуня своєї жени бл. п. о. Иосифа Заячківського. Був це муж великих чеснот, ревний священик та правдивий-щирий любитель народа. Як ціле життя, так до послідної хвилі свого життя, мимо того, що вже цілком підупадав на силах, старався о добро як душевне так і матеріяльне своїх парохіян. А щоби не лишити їх на Великдень без потіхи, знесилений — проваджений попід руки, довершив ще сам свячення пасок в Луці в суботу вечером. В Покійним стратила не лиш рідня щиролюбячого, щировідданого батька, але й громада Лука з прилученою Цвітовою довголітнього, примірного і ревного священика, дорадника. Без помочі навіть матеріяльної і доброї поради ніхто не відійшов з його хати. За свій чистий, як хрусталь характер, товарискість і скромність заслужив собі Покійний не лиш у своїх, але й у сусідів на велику пошану, на що доказ: участь в похоронах 28. IV. не лиш всіх оо. кондеканальних, як і деяких з сусіднього деканату, але й великого здвигу народа як місцевого, так і з доокличних сіл. В. И. П.

Оповістки.

Прогулька „Пласт" до Грибова і Збоїск відбудеться в неділю, 8. ц. м. під пров. д-ра о. Ю. Морачевського. Збірка о год. 8. рано при останній стації трамваю ч. 10. (Замарстинівська рампа). Поворот пополудни. Їсти взяти зі собою.

Нові ситківкові токи. З днем 7. травня зістануть віддані до ужитку Впов. Громадянства три новопобудовані і всім вимогам відповідаючі ситківкові токи побудовані на ґрунті Товариства „Дністер" при вул. Войтіха ч. 3. Оплати уміркованї. Члени українських спортових Товариств користуються 30% знижкою. Доїзд трамваєм ч. 4. — *Заряд токів.* 2083 1-2

Подяка.

Невмолима смерть забрала нам найдорожшого татка, дідуня і брата бл. п. о. Володимира Яновича, пароха Луки, пов. Калуш. Прибиті тяжким горем складаємо сердечну подяку всім тим добродіям і другам, які своєю поміччю і співчуттям старались уморити наш великий біль. Передовсім дякуємо дорогим і сердечним сусідам бл. п. о. Володимира, а то Впов. панству Юрикам, парохам зі Сівки, котрі цілий час сусідовання з собою уміли все неначе рідні ділити з ним долю і недолю в самітнім його життю, навідуючись часто до себе, а передовсім Всеч. о. Ю. Юрикові за ласкаве виручування Покійного в часі щорічного його виїзду для поратовання здоровля, за поміч в слуханню сповіди в кождім св. пості, котрий мимо тяжкої праці в своїй парохії (3 церкві) не вагався навіть і то з великою посвятою та з нараженням власного здоровля заступати парохію Покійного (2 церкві), аби лиш дати тим можність свому дорогому Сусідові-Приятелеві без журби о долю своєї парохії використати в спокою той час на скріплення Його здоровля. Що більше, коли лиш довідався про нездужання Покійного в Вел. Суботу вечером, мимо цілонічної відправи Воскресної Утрені і свячення пасок в своїх трьох церквах, ще відправлено Служби Божої, поспішив сейчас, щоби ще в послідне стати помічним Покійному в Його парохії, потішити Самітного з Воскресанням Христовим та заявити охоту і на дальшу поміч в часі Його недуги, не надіючись навіть так скорої катастрофи. Дякуємо Вам Високопреп. і Дорогі Панство, Вашим Діточкам як і Впв. Мамці Добродійці п. Мартинцевій не лиш за співчуття, яке оказали для нас, але за Ваші ласкаві труди, які Ви понесли при тій нагоді так перед похоронами як і в часі похоронів уділюючи нам в своїй ласкавости особистої помочі. Рівнож дякуємо і Впв. П. Щербанюкам з Букачовець за щире співчуття, ласкаву поміч і особисту участь в похоронах.

З глубини душі дякуємо Всч. Духовенству за участь в похоронах а передовсім Впрд. о. деканові Зарицькому з Войнилова за відправу парастасу в хаті, Служби Божої похоронної і провід в похоронах. Всч. о. Н. Юрикові за щире слово потіхи в церкві, а Всч. о. Павлусевичеві за щире надгробне слово. Впод. о. Зьолковському лат. пароховї з Войнилова за участь в похоронах і надгробне слово. Впов. о. дек. Гірнякові з Винник, шваґрові Покійного за відправу заупокійних Служб Божих, парастасів, провід в перенесенню тлінних останків і участь в похоронах. Впр. оо. дек. І. Щербанюкові, о. Войтовичеві, о. Дикому, о. Яр. Гургулі, о. Лучаківському, о. Івантинові, о. Чорнеді, о. Кравцюкові і о. Дуткевичові за відправу Служб Божих, за молитви, що не жаліли труду віддати Старенькому Братові послідну прислугу. Дякуємо за уділену поміч так в часі недуги, як по смерти і за особисту участь в похоронах панам колєторам Впп. П. Прекам з Луки і Впп. П. Смоленським з Цвітової. Зборові учительському зі шкільною дітворою з Луки під проводом Вп. п. дир. Подгайнюка і з Цвітової під проводом Вп. п. дир. Лішинського, начальникові громади п. Камінському, Братвам, Сестричкам, півцям церковним як також всім парохіянам бл. п. о. Володимира і доокличним громадянам, котрі своєю численною участю піднесли повагу цего сумного обряду. Нехай цею дорогою приймуть ще раз Всі, що своєю участю звеличали похорони Найдорожчого нам Татка, Дідуся і Брата та виявили нам опечаленим співчуття, найщирішу нашу подяку.

Софія Сірецька і Ольга Карпинська, доньки. о. А. Карпинський, о. А. Сірецький, зяті. Іван Янович, брат. Ольга Янович, сестра. Любомир, Ярослав і Марійка Сірецькі, Софія, Володимир, Марійка і Мирослав Карпинські, внуки.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.